

Onderzoek naar de functie van bebouwing voor vleermuizen Tolbertervaart 6 in Tolbert

In het kader van de Flora- & Faunawet

Colofon

Onderzoek naar de functie van bebouwing voor vleermuizen Tolbertervaart 6 in Tolbert

In het kader van de Flora- & Faunawet

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: BJZ.NU
Contactpersoon: dhr. W. Bekke

Projectnummer en versie: 770B, versie 1.0		Status: definitief
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise	Rapportdatum: 19 December 2016
Ligging projectgebied: Tolbertervaart 6 in Tolbert		

Correspondentieadres:
Aladnaweg 18
7122 RR Aalten
info@natuurbankoverijssel.nl

@natuurbankOverijssel

1. Inleiding

Op 25 februari 2016 heeft Natuurbank Overijssel onderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde flora- en faunasoorten in een plangebied aan de Tolbertervaart 6 Tolbert. Dit onderzoek werd uitgevoerd om het effect van de voorgenomen sloop van de aanwezige bebouwing op beschermde flora- en faunasoorten vast te stellen.

Uit het onderzoek kwam naar voren dat de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen in de te slopen bebouwing op basis van een visuele inspectie niet kon worden uitgesloten. De betreffende bebouwing leek in potentie geschikt als zomer-, winter-, paar- en/of kraamverblijf van verschillende vleermuissoorten als gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis. Vleermuizen kunnen een verblijfplaats bezetten achter dakpannen, nokpannen, gevelpannen, loodslabben, windveren, houten gevelbetimmeringen, in (holle) spouwmuren en op zolders. Het te slopen gebouw heeft een (holle) spouw welke via open stootvoegen eenvoudig te bereiken is door vleermuizen. Vooral de expositie van enkele muren met open stootvoegen op het zuidoosten en zuiden, maken deze muren tot een potentiële verblijfplaats voor vleermuizen; mogelijk zelfs tot een kraamkolonie.

Omdat de functie van de bebouwing voor vleermuizen niet vastgesteld kon worden op basis van een visuele inspectie, heeft Natuurbank Overijssel aanvullend onderzoek verricht in de periode juni – september 2016 naar de functie van het gebouw voor vleermuizen. Voorliggend rapport beschrijft de bevindingen van dit vervolgonderzoek.

Er is in het gebied specifiek gekeken naar aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Het uitgevoerde onderzoek dient antwoord te geven op onderstaande onderzoeksvragen.

1. Welke functie heeft het onderzoeksgebied voor vleermuizen, welke soorten komen er voor, wat is de verspreiding en hoeveel vleermuizen maken gebruik van de verblijfplaats?
2. Wordt bij de uitvoering van de voorgenomen activiteit de Flora- en faunawet (verder Ff-wet genoemd) overtreden?

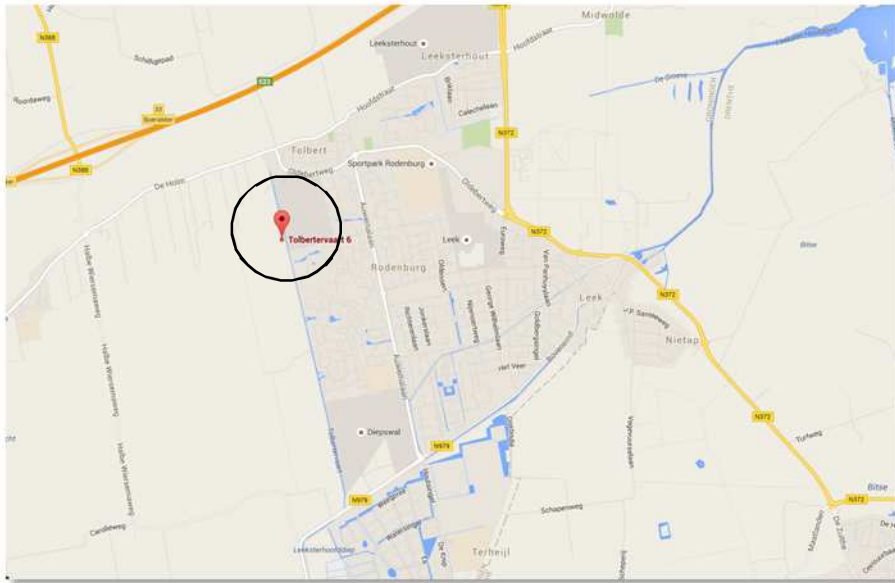
Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn volgens de Flora- en faunawet jaarrond beschermd. Het is verboden vaste verblijfplaatsen te verstoren en te vernielen en vleermuizen te verstoren, verwonden en te doden. Op basis van de onderzoeksplicht (zoals vastgelegd in de Wro) dient vooraf inzicht verkregen te worden in de effecten van de voorgenomen activiteit op beschermde soorten. Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn volgens de Flora- en faunawet strikt beschermd en mogen alleen met een ontheffing vernield worden.

Voorliggend rapport beschrijft de resultaten van dit onderzoek. Tevens wordt in deze rapportage aangegeven welke vervolgstappen genomen dienen te worden om de voorgenomen activiteit in overeenstemming met de Flora- en faunawet (verder Ff-wet genoemd) uit te voeren. Voor een beschrijving van de quickscan natuurwaardenonderzoek en pré-toets natuurbeschermingswet wordt verwezen naar de rapportage 'Quickscan natuurwaardenonderzoek Tolbertervaart 6 in Tolbert' (projectnummer 770, Natuurbank Overijssel 2016).

2. Beschrijving van het onderzoeksgebied

2.1 Ligging van het plangebied

Het plangebied is gesitueerd op het adres Tolbertervaart 6 in Tolbert, gemeente Leek. Het ligt net ten westen van de kern Tolbert. Op onderstaande kaart wordt de globale ligging van het plangebied weergegeven.

Globale ligging van het plangebied in de omgeving. Het plangebied wordt met de rode marker en de cirkel aangeduid. Afbeelding: Google Maps.

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat uit erfverharding, bebouwing en een eenvoudige siertuin met gazon, beuken, elzen en berken. Het grenst aan de oostzijde aan een onverharde weg en aan de overige zijden aan agrarische cultuurgrond. Op het erf staan een stenen woongebouw en een houten kapschuur. Het woongebouw is eind 20^e eeuw opgericht en bestaat uit een bakstenen gebouw dat gedekt is met gebakken pannen. De dakbedekking wordt afgesloten met eindpannen met een overstek. Gezien de leeftijd van de bebouwing, is het aannemelijk dat het gebouw over een met steenwol geïsoleerde spouwmuur beschikt. Twee gevels zijn afgetimmerd met hout. Open water ontbreekt in het plangebied. Op onderstaande luchtfoto wordt het plangebied in detail weergegeven.

Detailopname van het plangebied. Luchtfoto links en foto van het gebouw in het plangebied (rechts).

3 Het onderzoek

3.1 Onderzoeksvragen

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is vervolgonderzoek uitgevoerd naar de functie van het plangebied voor vleermuizen. Naast veldonderzoek is gekeken naar bestaande inventarisatiegegevens. Hierbij is gebruik gemaakt van landelijke verspreidingsinformatie met betrekking

tot flora en fauna, zoals verspreidingsatlassen, NDFD database, verspreidingsinformatie en websites als www.waarneming.nl en www.telmee.nl.

3.2 Methode

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is het plangebied zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type:Pettersson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaat (type: Zoom H2n). Door middel van het computerprogramma Batsound is een nadere analyse uitgevoerd. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaanwezigheid en gebiedsgebruik.

In totaal zijn vier verschillende bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. De bezoeken in juni en juli zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven, het bezoek in augustus voor het vaststellen van een paarverblijf & winterverblijfplaats en het bezoek in september voor het in kaart brengen van een paarverblijf. Het bezoek van 21 augustus is uitgevoerd rond middernacht om eventueel zwermdende vleermuizen (dit is een indicatie voor een winterverblijfplaats) vast te kunnen stellen. De toegepaste onderzoeksmethode is gebaseerd op het vleermuisprotocol 2014 zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus in samenwerking met de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) en de Zoogdierverseniging.

3.3 Omstandigheden

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van de mogelijk aanwezige soorten (zie Tabel 1). Gezien de beperkte grootte van het plangebied wordt verwacht dat er geen soorten en/of functies zijn gemist.

bezoekdatum	tijdstip	Doel	Weersomstandigheden
21-6-2016	3:00- 4:30	Zomerverblijfplaats-kraamkolonie	Bewolkt, 19 °C, windstil
10-7-2016	21:00 – 23:15	Zomerverblijfplaats-kraamkolonie	Half bewolkt, 22°C, droog, windstil
21-8-2016	23:00 – 1:35	Zomer-, winter-, paarverblijfplaats	Onbewolkt, 17 °C, droog, windstil
17-9-2016	5:45 – 7:00	paarverblijfplaats	Bewolkt, 12 °C, droog, windstil

Tabel 1. Bezoekdata en weersgesteldheid

3.4 Volledigheid van de inventarisatie

Het onderzoek naar de functie van het gebouwen voor vleermuizen is volledige en conform het vleermuisprotocol uitgevoerd. Een volledige onderzoek naar de functie van bebouwing voor vleermuizen bestaat uit minimaal vier bezoeken in de periode juni-september. In deze periode is het mogelijk om kraamkolonies, zomerverblijven, winterverblijven en paarverblijven vast te stellen (RVO, 2016).

De houdbaarheid van verspreidingsgegevens is aan een maximale periode gebonden. Voor de verspreidingsgegevens van licht beschermde soorten, of het juist ontbreken hiervan, wordt veelal een bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd. Voor zwaar beschermde soorten als vleermuizen en vogels geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen.

4. Onderzoeksresultaten

4.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden de relevante bevindingen van het onderzoek weergegeven. De verspreidingskaart van de aangetroffen soorten is opgenomen in de tekst. In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke consequenties en aanbevelingen gegeven.

4.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat vleermuizen een verblijfplaats bezetten in het gebouw in het plangebied.

Foerageergebied

Tijdens alle bezoeken in de avond- en ochtendschemering, werden 2-5 foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen langs de bomenrij en het water ten oosten van het plangebied. Tijdens het bezoek van 21-8 zijn geen foeragerende vleermuizen in of nabij het plangebied vastgesteld. De gewone dwergvleermuizen foerageerden hoofdzakelijk langs de kronen en randen van de elzen, over het water en langs de oever ten oosten van het plangebied. Een enkele keer vloog een gewone dwergvleermuis kortstondig foeragerend langs de kronen en randen van opgaande bomen en struiken in het plangebied. Op onderstaande afbeelding staan de vliegroutes van de foeragerende gewone dwergvleermuizen in de omgeving van het plangebied weergegeven.

Vliegroute van foeragerende gewone dwergvleermuizen in de omgeving van het plangebied. Met de witte stippellijn wordt het gebied aangeduid waarbinnen het onderzoek plaats gevonden heeft.

Conclusie:

Gewone dwergvleermuizen benutten de opgaande bomen en struiken in het plangebied incidenteel als foerageergebied.

Vliegroutes

Het plangebied vormt geen verbindende schakel in een lijnvormig landschapselement en vormt daardoor geen onderdeel van een vliegroute voor vleermuizen.

Conclusie:

Het plangebied heeft geen betekenis als vliegroute voor vleermuizen.

Conclusie

Vleermuizen bezetten geen verblijfplaats in de woning in het onderzoeksgebied. Sommige vleermuissoorten, zoals de gewone dwergvleermuis, benutten de bomen en struiken in het plangebied incidenteel als foerageergebied.

4.3 Overige soorten

Er zijn geen andere noemenswaardige bijzondere- of beschermde soorten in het plangebied vastgesteld.

4.4 Bronnenonderzoek

Er zijn geen relevantie (historische) gegevens van het plangebied bekend.

5 Toetsing flora- en faunawet

5.1 Algemeen

Sinds de inwerkingtreding van de AMvB artikel 75 (d.d. 26-2-2005), is de beschermde status van dieren en planten opgedeeld in drie tabellen. Voor soorten die vermeld staan op Tabel 1 van de Ff-wet geldt dat ze zijn vrijgesteld van de verbodsbepalingen verstoren, doden en verwonden als gevolg van handelingen die in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling worden uitgevoerd. Deze vrijstelling geldt ook voor soorten van tabel 2, mits de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Soorten die vermeld staan in tabel 3 soorten zijn zwaar beschermd en voor het mogen verstoren, doden en verwonden van dieren, maar ook voor het verstoren en vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied, is een ontheffing van de Ff-wet vereist.

Alle vleermuizen zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Daarom zijn vleermuizen opgenomen in tabel 3 van de Ff-wet. Om verblijfplaatsen te mogen verstoren/vernietigen en om vleermuizen te mogen verstoren/verwonden/doden is een ontheffing van de verbodsbepalingen vereist.

5.2 Ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om de in het plangebied aanwezige bebouwing te slopen.

5.3 Wettelijke consequentie voor vleermuizen

Verblijfplaatsen

Vleermuizen bezetten geen verblijfplaats in het plangebied. De voorgenomen activiteit leidt niet tot wettelijke consequenties in het kader van de Ff-wet. Er hoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen zoals opgenomen in de Ff-wet aangevraagd te worden.

Foerageergebied

Het plangebied heeft een beperkte functie als foerageergebied voor vleermuizen, maar deze functie wordt niet aangetast door uitvoering van de voorgenomen activiteit. De voorgenomen activiteit leidt niet tot wettelijke consequenties in het kader van de Ff-wet. Er hoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen zoals opgenomen in de Ff-wet aangevraagd te worden.

Vliegroutes

Het onderzoeksgebied heeft geen functie als vliegroute voor vleermuizen. De voorgenomen activiteit leidt niet tot wettelijke consequenties in het kader van de Ff-wet. Er hoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen zoals opgenomen in de Ff-wet aangevraagd te worden.

5.4 Overige soorten

Er zijn in het onderzoeksgebied geen andere beschermde soorten waargenomen in het onderzoeksgebied.

6. Conclusie en advies

Vleermuizen bezetten geen vaste rust- of verblijfplaats in het plangebied. Het slopen van de aanwezige bebouwing in het plangebied leidt niet tot wettelijke consequenties in het kader van de Ff-wet. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing van de van de verbodsbepalingen aangevraagd te worden.

7. Literatuur

- Broekhuizen, S. (et al.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. K.N.N.V. Uitgeverij, Utrecht.
- Dietz, C., Nill, D. 2009. Vleermuizen; alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion.
- Heusden, W.R.M., S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.
- Ministerie van LNV., 2005 (herzien 2009). Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure.
- Sachteleben, J. & O. von Helvesen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401, 2006.

Internet

- www.vleermuizenindestad.nl
- www.vleermuis.net
- www.zoogdiervereniging.nl